

Selostus käydyistä kuulemisista koskien Aurora Linea, uutta 400 kV:n voimajohtoa Jokimukan kunnan Messauressa sijaitsevan aseman ja Norrbottenin läänin Ylitornion kunnan Risuddenissa sijaitsevan Tornionjoen ylityskohdan välille

Ruotsissa on lähetetty toimilupahakemus Energimarknadsinspektionenille (Ei, Ruotsin energiamarkkinan valvonnasta vastaava viranomainen) koskien Ruotsin puolen osaa suunnitellusta 400 kV:n voimajohdosta, Aurora Line, sähkösiirtoasemalta Messauren kunnasta Suomen valtion rajalle Tornionjoelle ja siitä edelleen Suomen puolelle Viitajärven sähkösiirtoasemalle lähellä Keminmaata.

Koska kyseessä on rajat ylittävä hanke, valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia (YVA) koskevan yleissopimuksen (Espoon sopimus) 4 ja 5 artiklan mukaiset neuvottelut on käyty ja niiden pohjalta on laadittu YVA-selostus. Tämä Espoon sopimuksen mukainen neuvotteluasiakirja perustuu ruotsalaista toimilupahakemusta varten laadittuun neuvotteluraporttiin, josta on laadittu Suomea koskeva lyhennelmä. Asiakirja on käännetty myös suomeksi.

Neuvotteluraportti sisältää kuulemiset, jotka käytiin ennen lupahakemusta koskien uuden suunnitellun 400 kV:n voimajohdon rakentamista Jokimukan kunnan Messauressa sijaitsevan aseman ja Norrbottenin läänin Ylitornion kunnan Risuddenissa sijaitsevan Tornionjoen ylityskohdan välille. Näihin kuulemisiin sisältyvät ympäristökaaren 6 luvun mukaiset rajausneuvottelut, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 347/2013 (PCI-asetus) mukaiset kuulemiset sekä Espoon sopimuksen mukaiset kuulemiset. Neuvotteluraportti kattaa myös uuden 400 kV:n voimajohdon Natura 2000 -lupahakemusta edeltäneet kuulemiset Rånejoen sekä Tornion ja Kalixin jokijärjestelmien alueilla sijaitsevista Natura 2000 -alueista.

Svenska kraftnät suunnittelee yhteistyössä Suomen kantaverkko-operaattorin Fingrid Oyj:n kanssa uutta vaihtovirtayhteyttä Ruotsin ja Suomen välille markkinoiden integraation parantamiseksi sekä Suomen ja muiden Pohjoismaiden välisten sähkön hintaerojen tasoittamiseksi. Yhteyden tarkoituksena on myös Suomen sähköhuollon varmuuden parantaminen, säätöresurssien parempi hyödyntäminen rajan molemmin

puolin ja fossiilisista lähteistä tuotettavan sähkön aiheuttamien ilmastovaikutusten vähentäminen. Suunniteltu yhteys tarkoittaa käytännössä uuden voimajohdon rakentamista täydentämään nykyistä Ruotsin ja Suomen välistä voimansiirtoverkkoa. Johto lisää Ruotsin (sähköalue SE1) ja Suomen välisen sähkökaupan kapasiteettia noin 40–45 prosentilla.

Voimajohtolinjojen rakentaminen tai käyttäminen vaatii Ruotsissa sähkölain (1997:857) mukaisen luvan, eli verkkotoimiluvan. Ruotsin ympäristöarvointiasetuksessa (miljöbedömningsförordningen 2017:966) säädetään, että ”jännitteeltään vähintään 220 kilovoltin voimajohdon, jonka pituus on vähintään 15 km”, oletetaan aiheuttavan merkittäviä ympäristövaikutuksia, joten on järjestettävä ympäristövaikutusten arviointimenettely Ruotsin ympäristökaaren 6 luvun 28–46 §:n mukaan. Ympäristöarviointi kattaa muun muassa neuvottelut siitä, kuinka ympäristövaikutusten arviointia (YVA) rajoitetaan, YVA-selostuksen laatimisen sekä sen lähettämisen lupaviranomaiselle, joka lähettää sen lausuntokierrokselle ja tekee lopullisen ympäristöarvioinnin. Yleensä Energimarknadsinspektionen tekee päätöksen toimiluvan myöntämisestä verkkotoimilupa-asiassa, mutta tässä tapauksessa hallitus tulee tekemään lopullisen päätöksen toimilupahakemuksesta, koska kyseessä on valtioiden rajat ylittävä toiminta. Tähän prosessiin sisältyvät rajausneuvottelut koskevat muun muassa toiminnan sijaintia, laajuutta ja toteutustapaa sekä ympäristövaikutuksia, joita toiminnalla voidaan olettaa olevan. Lisäksi käsitellään YVA-selostuksen sisältö ja toteutus.

Ympäristökaaren 6 luvun 30 §:n mukaan rajausneuvottelut on käytävä yhteistyössä lääninhallituksen, valvontaviranomaisten ja niiden tahojen, joihin toiminnalla voidaan olettaa olevan erityistä vaikutusta, sekä muiden valtiollisten viranomaisten, kuntien ja yleisön, joihin toiminnan odotetaan vaikuttavan, kanssa. Asianosaisilla on kuulemisissa mahdollisuus ilmoittaa suunniteltua toimintaa koskevat mielipiteensä.

Tämä projekti on myös niin kutsuttu PCI-projekti (Project of Common Interest), eli se on luokiteltu EU-komission yhteisen edun mukaiseksi hankkeeksi. Se tarkoittaa, että projektin toteutus on erityisen tärkeä yhteiseurooppalaisille sähkömarkkinoille, jotta EU:n edullisen, varman ja kestävä sähkönhuollon energiatavoitteet saavutetaan. PCI-projektiin sovelletaan asetusta (EU) 347/2013, mikä tarkoittaa muun muassa, että suunniteltua yhteyttä Suomeen on pidettävä yhteisen edun kannalta kiireellisenä ja että kaikkien asianomaisten viranomaisten on varmistettava, että asiaa koskevien asiakirjojen käsittely tapahtuu niin nopeasti kuin se on mahdollista. PCI-asetuksen säännöksistä seuraa Ruotsin osalta, että yhteisen edun mukaiselle hankkeelle on annettava sama status kuin ympäristökaaren 3 luvun 8 §:n mukaiselle valtakunnallisen edun mukaiselle energianjakelulle. Ympäristökaaren 6 luvun mukainen kuuleminen täyttää pääkohdin samat vaatimukset kuin asetuksen (EU) 347/2013 mukainen kuuleminen.

Koska kyseessä on rajat ylittävä hanke, jolla on Suomeen ulottuvia vaikutuksia, on käyty valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen (Espoon sopimus) mukaiset kuulemiset, mikä tarkoittaa, että naapurimaita ja yleisöä on kuultava ja heille annettava mahdollisuus jättää mielipiteensä koskien suunniteltua valtioiden rajat ylittävää hanketta. Naturvårdsverket toimitti suomeksi käännetyn neuvotteluasiakirjan Suomen ympäristöministeriölle, joka on Naturvårdsverketiä vastaava Suomen viranomainen. Suomen ympäristöministeriö on lähettänyt neuvotteluasiakirjan edelleen lausunnolle Suomen viranomaisille ja asianosaisille kiinteistönomistajille saadakseen näkökulmia siihen, missä määrin Suomen tulisi osallistua Ruotsin YVA-menettelyyn.

Tässä neuvotteluraportissa selostetaan kuulemisten toteutus, kuulemisissa esiin tulleet asiat sekä Svenska kraftnätin vastineet koskien saatuja näkökulmia. Tämän lisäksi kuvataan, kuinka YVA-menettelyn toteutusta kehitetään ja rajataan esiin tulleiden näkökohtien perusteella. Mielipiteet ovat lupahakemuksessa yhdessä muiden tietojen kanssa tärkeitä tietoja suunniteltaessa voimalinjan sijoittamista niin, että sillä on mahdollisimman vähäisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen ja ympäristöön.

Sisällys

1	Kuulemisten toteutus.....	5
1.1	<i>Ennen kuulemisia.....</i>	5
1.2	<i>Tietoja rajausneuvotteluista .....</i>	7
1.3	<i>Täydentävät rajausneuvottelut .....</i>	8
1.4	<i>Kuulemisen toteutuksen jälkeen .....</i>	8
1.5	<i>Selvitys kuulemisveloitteen toteuttamisesta .....</i>	9
2	Rajausneuvotteluista annetut lausunnot	11
2.1	<i>Lääninhallitus ja kunnat .....</i>	11
2.2	<i>Maa- ja vesialueiden käytöstä annetun asetuksen mukaiset viranomaiset .....</i>	14
2.3	<i>Intressitahot ja muut toimijat.....</i>	14
2.4	<i>Asianosaiset kiinteistönomistajat ja yleisö .....</i>	15
3	Espoon sopimuksen mukaiset kuulemiset.....	17
4	Ehdotusta koskevat yleiset huomautukset.....	20
4.1	<i>Sijainti ja tekninen toteutus .....</i>	20
4.2	<i>Vaikutukset porotaloudelle .....</i>	21
4.3	<i>Vaikutukset kulttuuriympäristöön ja virkistyskäyttöön .....</i>	21
4.4	<i>Vaikutukset turismille .....</i>	22
4.5	<i>Ympäristövaikutusten arvioinnin kehittäminen saapuneiden huomautusten pohjalta .....</i>	22

1 Kuulemisten toteutus

Ympäristökaaren 6 luvun 29–32 §:n mukaan rajausneuvottelut on käytävä yhteistyössä lääninhallituksen, asianosaisten kuntien ja niiden tahojen, joihin toiminnalla voidaan olettaa olevan erityistä vaikutusta, sekä muiden valtiollisten viranomaisten, kuntien ja yleisön, joihin toiminnan odotetaan vaikuttavan, kanssa.

Rajausneuvottelujen neuvotteluasiakirja toimi myös pohjana kuulemiselle ennen Natura 2000 -luvan hakemista. Neuvottelupiiri oli siten sama. Asianosainen lääninhallitus tai eräissä tapauksissa hallitus on taho, joka päättää Natura 2000 -alueen läpi kulkevan johtokäytävän toteutusluvasta.

Projekti on luokiteltu EU:n yhteisen edun mukaiseksi hankkeeksi (PCI). Tämän vuoksi Svenska kraftnät on ottanut käyttöön Energimarknadsinspektionenin hyväksymän yleisön osallistumista koskevan toimintamallin PCI-asetuksen vaatimusten mukaisesti. Tämä toimintamalli sisältää tiedot projektista, toteutetuista toimenpiteistä, suunnitelluista toimenpiteistä, rajausneuvotteluista, asianosaisista ja kuulluksi tulleista sidosryhmistä, kutsuista, suunnitelluista kokouksista, aikatauluista ja henkilöresursseista. PCI-esite toimitettiin yhdessä neuvottelukokouskutsun lähettämisen kanssa ja esitettä on jaettu myös asianosaisten kuntien julkisissa tiloissa. PCI-luokituksen vuoksi projektista on järjestettävä julkinen kuuleminen ennen kuin hakemus toimitetaan viranomaiselle.

Koska kyseessä on rajat ylittävä hanke, jolla on Suomeen ulottuvia vaikutuksia, on käyty valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen (Espoon sopimus) mukaiset kuulemiset, mikä tarkoittaa, että naapurimaita ja yleisöä on kuultava ja heille annettava mahdollisuus jättää mielipiteensä koskien suunniteltua valtioiden rajat ylittävää hanketta. Espoon sopimuksen mukaisen kuulemisen yhteenvedo selvitetään luvussa 3.

Asianosaisten saamelaiskylien kanssa on käyty erityistä vuoropuhelua. Vuoropuhelu saamelaiskylien kanssa aloitettiin vuonna 2018 ja sitä on jatkettu edelleen vuosina 2019, 2020 ja 2021. Vuoropuhelua jatketaan koko projektin ajan.

1.1 Ennen kuulemisia

Osana projektin selvitysvaihetta Svenska kraftnät toteutti touko–kesäkuussa 2018 alustavia tiedotustapaamisia lääninhallituksen ja asianosaisten kuntien kanssa. Tapaamisten tarkoituksena oli antaa alustavia tietoja voimajohdon tarpeesta ja ehdotetusta toteutuksesta.

Svenska kraftnät toteutti alustavasti sijaintiselvityksen, johon sisältyi tiivis vuoropuhelu (nk. vuoropuhelu viranomaisten kanssa) kuntien, lääninhallitusten sekä muiden asiaan kuuluvien viranomaisten, kuten puolustusvoimien ja saamelaiskylien, kanssa. Vuoropuhelu viranomaisten kanssa toteutettiin talven/kevään 2018/2019 aikana, ja se koski erilaisia vaihtoehtoisia selvityskäytäviä, ja tarkoituksena oli saada niistä lisätietoja ennen käytävän valintapäätöstä.

Suunnittelun alkuvaiheessa selvitettiin myös suunnitellun voimajohdon liitäntäaseman sijaintivaihtoehtoja sekä vaihtoehtoisia Tornionjoen ylityskohtia. Jatkosuunnittelu perustuu voimansiirtoverkkoon liittyvään sähköasemaan ja Tornionjoen ylityskohtaan. Tehdyissä verkkoanalyysissä todettiin, että Messauren sähkönsiirtoasema oli edullisin verkkoratkaisu. Sekä Svenska kraftnät että Fingrid tunnistivat ja selvittivät yhteensä kuusi Tornionjoen ylityskohtaa. Myös kaikkiin rajanylityskohtiin liittyvät selvityskäytävät tunnistettiin ja selvitettiin yleisellä tasolla. Käytävät olivat tässä vaiheessa noin yhden (1) kilometrin levyisiä, jotta pienemmät esteet pystyttäisiin väistämään myöhemmässä vaiheessa. Svenska kraftnät ja Fingrid ovat valinneet rajanylityskohdan yhteistyössä. Selvitettyjen rajanylityskohtien arvioinnissa keskityttiin löytämään yksi tai useampi ylityskohta, joka oli kokonaisuutena arvioituna sopiva sekä Ruotsin että Suomen näkökulmasta. Ylityskohdaksi valittiin Risudden.

Tornionjoen ylityskohdan valinnan jälkeen jäljelle jäi neljä mahdollista selvityskäytävää. Nämä selvityskäytävät on arvioitu teknisesti toteuttamiskelpoisiksi. Lisäksi niiden on arvioitu vaikuttavan muita selvitettyjä vaihtoehtoja vähemmän porotalouteen, asuinympäristöön, luonnon- ja kulttuuriympäristöön, luonnonvaroihin ja valtion intresseihin.

Sijoituspaikkaselvitys ja vuoropuhelu viranomaisten kanssa on yhdessä toteutetun rakennettavuusanalyysin kanssa antanut Svenska kraftnätille tarkemman perustan käytävän valinnalle. Jatkoselvitykseen otettavan käytävän valinta perustuu pitkälti puolustusvoimien näkemyksiin, sillä on kaiken kaikkiaan vaikeaa löytää kulkukelpoinen reitti kokonaisuutensa puolesta kannalta merkittävän alueen ohi. Myös muut intressit, kuten porotalous, muut valtakunnalliset intressit, suojellut luontoympäristöt, muinaisjäännökset, tekniset asiat ja muut näkökulmat, jotka tulivat esiin vuoropuhelussa viranomaisten kanssa, vaikuttivat käytävän valintaan.

Koska projektin odotetaan aiheuttavan ympäristöarviointiasetuksen (miljöbedömningsförordningen 2017:966) 6 §:n 6 kohdan mukaisia merkittäviä ympäristövaikutuksia, ei ympäristökaaren 6 luvun 24 §:n ensimmäisen kappaleen mukaista tutkimusneuvottelua ole toteutettu.

1.2 Tietoja rajausneuvotteluista

Neuvottelujen toteutuksessa yhdistyivät ympäristökaaren 6 luvun 29–32 §:n mukaisten rajausneuvottelujen, Natura 2000 -kuulemisten ja Espoon sopimuksen mukaisten kuulemisten vaatimukset. Samaa neuvotteluasiakirjaa käytettiin eri neuvotteluissa, poikkeuksena asiakirja, jota käytettiin Espoon sopimuksen mukaisessa kuulemisessa. Siinä käytettiin ruotsista suomeen käännettyä neuvotteluasiakirjan lyhennettyä versiota, joka sisälsi projektin tärkeimmät tiedot.

Neuvottelut aloitettiin lähettämällä 16.–18. maaliskuuta 2020 neuvottelukutsut sekä PCI:n mukainen tietolehtinen kiinteistönomistajille sekä osakaskuntien osakkaille. Neuvottelukutsut sekä ohjeet neuvotteluasiakirjojen lataamiseen lähetettiin lääninhallitukselle, kunnille, alueviranomaisille maa- ja vesialueiden käytöstä annetun asetuksen (förordning om hushållning med mark- och vattenområden (1998:896)) mukaan, muille viranomaisille, intressitahoille, muille toimijoille sekä kiinteistönomistajille. Selvityskäytävän varrella olevat kiinteistöt ja osakaskunnat katsottiin toiminnan asianosaisiksi (noin 300 kiinteistönomistajaa ja 35 osakaskuntaa). Svenska kraftnät toivoi alun perin saavansa lausunnot 17. toukokuuta 2020 mennessä, mutta neuvottelu-aikaa pidennettiin 8. heinäkuuta saakka, koska yleisölle tarkoitettu kuulemistilaisuus jouduttiin siirtämään vallitsevan koronaviruspandemian johdosta. Rajausneuvotteluista ilmoitettiin seuraavissa sanomalehdissä: Norrbottens-Kuriren (NK) ja Norrländska Socialdemokraten (NSD) 21. maaliskuuta ja 4. huhtikuuta 2020, Överkalix-Nytt 25. maaliskuuta 2020, Haparandabladet 7. huhtikuuta 2020 ja Övertorneå-Nytt 22 huhtikuuta 2020.

Kuulemistilaisuus järjestettiin digitaalisena Norrbottenin läänin lääninhallituksen, Jokimukan kunnan, Jällivaaran kunnan, Ylikainuun kunnan, Ylitornion kunnan ja kuuden saamelaiskylän kesken, jolloin projekti esiteltiin ja vastattiin kysymyksiin. Bodenin kunnalle tarjottiin kuulemismahdollisuutta, jota se ei käyttänyt.

Alun perin tarkoituksena oli toteuttaa rajausta koskeva kuuleminen tiedotustilaisuuden yhteydessä avoimet ovet -periaatteella esimerkiksi asianosaisille kiinteistönomistajille ja yleisölle, jonka yhteydessä Svenska kraftnät olisi esitellyt projektin ja vastannut kysymyksiin. Vallitsevan koronaviruspandemian johdosta tiedotustapaaminen oli peruttava ja korvattava digitaalisella online-tiedotustapaamisella. Tiedote suunnitellun avoimien ovien tilaisuuden perumisesta lähetettiin intressitahoille sähköpostitse 1. huhtikuuta 2020 ja kiinteistönomistajille ja osakaskunnille postitse 2. huhtikuuta 2020.

Digitaalisen kuulemistilaisuuden kutsu lähetettiin sähköpostitse ja postitse intressitahoille, kiinteistönomistajille ja osakaskunnille 28. toukokuuta 2020. Tapaamisesta ilmoitettiin myös seuraavissa sanomalehdissä: Norrbottenskuriren (NK)

ja Norrländska Socialdemokraten (NSD) 29. ja 30. toukokuuta 2020, Haparandabladet 29. toukokuuta 2020 ja ÖverkalixNytt 3. kesäkuuta 2020.

Yleisölle tarkoitettu digitaalinen kuulemistilaisuus lähetettiin reaaliaikaisena Youtube-kanavalla 16. kesäkuuta 2020. Digitaalisen kuulemistilaisuuden aikana osallistujilla oli mahdollisuus lähettää kysymyksiä slido.com-palvelun kautta. Saapuneisiin kysymyksiin vastattiin lähetyksen toisen puoliskon kyselytunnin aikana. Tiedotustapaamisesta ei laadittu pöytäkirjaa, mutta lähetyksen on nähtävissä myös jälkikäteen. Linkki tallennettuun lähetykseen on projektin sivustolla¹.

1.3 Täydentävät rajausneuvottelut

Svenska kraftnät on rajausneuvottelujen jälkeen arvioinut alueita osa-alueiden 2 ja 3 sisällä ja laatinut vaihtoehtoisia reittiehdotuksia ja vaihtoehtoisia toteutuksia. Täydentävän kuulemisen tarkoituksena oli saada palautetta vaihtoehtoisista reiteistä ja vaihtoehtoisista toteutuksista, sekä saada lisätietoja alueen tärkeistä intresseistä, kuten luonto- ja kulttuuriarvoista. Koska täydentävä kuuleminen ei koskenut Suomen intressejä, kuulemiseen ei sisällynyt Espoon sopimuksen mukaista kuulemistä. Sitä ei siksi kuvata tarkemmin tässä neuvotteluraportissa.

1.4 Kuulemisen toteutuksen jälkeen

Svenska kraftnät lähetti marraskuussa 2020 tiedotteen asianosaisille maanomistajille Ruotsissa koskien projektin edistymistä ja sen tärkeitä virstanpylväitä. Lisätietoja projektista sekä yksityiskohtaiset kartat olivat nähtävillä projektin verkkosivustolla.

Saapuneiden lausuntojen koostaminen käynnistyi heti neuvotteluajan kuluttua. Tässä Espoon sopimuksen mukaisessa neuvotteluraportissa selostetaan kuulemisten toteutus, ja se sisältää selvityksen saapuneista lausunnoista niiltä osin kuin niiden katsotaan olevan merkittäviä Suomen osalta.

Kuulemisen jälkeen Messauren ja Risuddenin välistä uutta johtoreittiä koskevaa ehdotusta on täsmennetty lisää. Svenska kraftnät on muun muassa selvittänyt vaihtoehtoisen reitin Kanibäckenin läheisyydessä sekä tehnyt lisäselvityksiä osa-alueella 2 ja Ol-Larsbergetin läheisyydessä osa-alueella 3. Nämä selostetaan toimilupahakemuksen YVA-selostuksessa. Neuvotteluprosessin aikana annetut huomautukset on otettu huomioon ehdotettua toimilupareittiä suunniteltaessa. Sen jälkeen toteutettiin lisää selvityksiä, jotta seuraavassa vaiheessa voidaan toteuttaa ympäristövaikutusten arviointi.

---

¹ <https://www.svk.se/aurora-line/>

1.5 Selvitys kuulemisvelvoitteen toteuttamisesta

Tässä neuvotteluraportissa selvitetään kuulemisvelvoitteen toteuttaminen seuraavien osalta:

- > PCI-asetuksen määräykset koskien yleisön vaikuttamismahdollisuutta
- > Ympäristökaaren 6 luku (mukaan lukien Natura 2000 -lupahakemusta edeltävät neuvottelut)
- > Espoon sopimus

1.5.1 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 347/2013 (PCI-asetuksen) mukaiset neuvottelut

Ympäristökaaren 6 luvun mukainen neuvottelu täyttää pääkohdin samat vaatimukset kuin asetuksen (EU) 347/2013 mukainen neuvottelu. PCI-asetuksen määräykset ja ohjeet (9 artikla ja liite VI) koskien avoimuutta ja yleisön osallistumista toteutetaan seuraavilla toimenpiteillä, jotka ovat yleisön osallistumista koskevan toimintamallin mukaisia:

- > Vuoropuhelu viranomaisten kanssa, katso luku 1.1.
- > Rajausneuvottelut ja osa-alueita 2 ja 3 koskevat täydentävät rajausneuvottelut, katso luku 1.2 ja 1.3.
- > Tästä on laadittu tiivis tietolehtinen. Nämä ovat saatavilla projektin sivustolla ja ne olivat kiinteistönomistajien ja osakaskuntien osakkaiden neuvottelukutsun liitteenä.
- > Projektin verkkosivustolla on ei-tekninen yhteenveto, jossa on selvitys projektin nykytilasta, yleisölle merkittävistä käsittelyistä, yhteystiedot ja vastauksia projektia koskeviin kysymyksiin.

1.5.2 Ympäristökaaren 6 luvun 29–32 §:n mukaiset rajausneuvottelut

Ympäristökaaren 6 luvun 29–32 §:n vaatimat rajausneuvottelut (katso luvut 1.2 ja 1.3) on toteutettu seuraavasti:

- > Neuvottelu on toteutettu ennen YVA-menettelyä ja koski uuden voimajohdon ehdotettua sijaintia. Kaikki selvitetty käytävät esitettiin ja päävaihtoehto esitettiin tarkemmin. Lisäksi esitettiin ehdotettu voimajohdon reitti suositellussa käytävässä. Neuvottelussa käsiteltiin lisäksi voimajohdon toteutus, voimajohdon mahdollisesti mukanaan tuomat tai sen seurauksena aiheutuvat ympäristövaikutukset sekä YVA:n sisältöä ja toteutusta.

- > Rajausneuvottelut käytiin lääninhallituksen, asianosaisten kuntien ja niiden yksittäisten tahojen, joihin toiminnalla voidaan olettaa olevan erityisiä vaikutuksia, sekä muiden valtiollisten viranomaisten, kuntien ja yleisön, joihin toiminnan odotetaan vaikuttavan, kanssa.
- > Rajausneuvottelut käytiin ja neuvotteluasiakirja julkistettiin siinä määrin ajoissa, että ne mahdollistivat aidon kuulemisen ennen kuin Svenska kraftnät käynnisti YVA-menettelyn ja varsinaisen lupahakemuksen laatimisen. Rajausneuvottelut käytiin 16. maaliskuuta ja 8. heinäkuuta 2020 välisenä aikana, ja täydentävä rajausneuvottelu toteutettiin 11. joulukuuta 2020 ja 22. tammikuuta 2021 välisenä aikana.
- > Kuuleminen koski myös niitä suunniteltuja toimenpiteitä, joilla voi olla vaikutuksia suunnitelmaan sisältyvään Natura 2000 -alueeseen. Natura 2000 -lupahakemusta varten on laadittu erillinen YVA-selostus. Neuvottelun tarkoituksena oli varmistaa, että Natura 2000 -aluetta koskeva YVA toteutetaan toimilupahakemuksessa vaadittavalla laajuudella ja tarkkuudella.

1.5.3 Valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen (Espoon sopimus) mukaiset kuulemiset

Espoon sopimuksen mukaiset kuulemiset on toteutettu siten, että neuvotteluasiakirjoista on toimitettu lyhennetty versio ruotsiksi ja suomeksi ympäristökeskukselle Suomen ympäristöministeriöön. Ruotsin ympäristöministeriö on lähettänyt neuvotteluasiakirjan edelleen lausunnolle Suomen viranomaisille ja asianosaisille kiinteistönomistajille.

2 Rajausneuvotteluista annetut lausunnot

Tässä luvussa selvitetään rajausneuvotteluihin saapuneita lausuntoja, joilla Espoon sopimuksen mukaan voidaan odottaa olevan Suomea koskevia vaikutuksia. Raportissa esitetään vain sellaiset lausunnot, jotka liittyvät ehdotettuun toimintaan. Lausunnot, joissa ei ehdotusta koskien ollut mitään erityistä mainittavaa, esitetään vastaavassa luvussa ja yleiset näkökulmat arvioidaan kootusti luvussa 4. Saapuneet kysymykset käsitellään siinä tapauksessa, kun niitä on esitetty usein ja ne on siten selvitettävä YVA:ssa. Luvussa 4.3 selvitetään, kuinka saapuneet näkemykset ovat vaikuttaneet muutoksiin YVA:n sisällössä, ja mitä inventointitarpeita on tullut esiin lausunnon antaneilta tahoilta.

Lausuntoja on saatu rajausneuvottelujen yhteydessä lääninhallitukselta, viideltä kunnalta, seitsemältä alueviranomaiselta ja kuudelta muulta viranomaiselta, kahdelta intressitalolta ja neljältä muulta toimijalta, kahdelta saamelaiskylältä ja 10 yksityishenkilöltä. Lääninhallitus on antanut yksityiskohtaisemman vastauksen koskien YVA-menettelyn sisältöä. Myös saamelaiskäräjät on toimittanut huomautuksia koskien toimiluvan YVA-menettelyä porotalouden intressinäkökulmasta.

2.1 Lääninhallitus ja kunnat

Tässä osassa selvitetään lääninhallituksen, Ylitornion kunnan ja Haaparannan kunnan (Suomen rajalla sijaitsevat kunnat) antamat lausunnot.

Nro 100 Norrbottenin lääninhallitus ilmaisee näkemyksensä, että seuraavien osien tulee sisältyä YVA-selostukseen ja niitä tulee täsmentää:

Natura 2000 – Lääninhallitus katsoo, että tulevassa YVA-selostuksessa on selvitettävä nykytila, toiminnan suorat ja epäsuorat vaikutukset, vaikutukset luonnonsuojelutavoitteisiin, vaihtoehtoiset ratkaisut, toimenpiteet, joilla vähennetään tai korjataan haitallisia vaikutuksia, kumulatiiviset vaikutukset sekä mietintö ekologisen kompensaation osalta.

Muut luontonäkökulmat – Lääninhallitus ilmoittaa, että Karsbergetin luonnonsuojelualan läpi menevä käytävä vaatii erivapauden. Todennäköisesti erivapautta ei voida myöntää, jos loukkaus on ristiriidassa luonnonpuiston tavoitteen kanssa. Lääninhallitus ilmoittaa lisäksi, että voimajohto koskee kolmea aluetta, joilla on käynnissä suojelualuemenettely sekä yhtä aluetta, josta saatetaan muodostaa luonnonsuojelualue. Lääninhallitus ehdottaa vaihtoehtoa, jonka se katsoo olevan luonnonsuojelunäkökulmasta katsottuna soveliaampi osa-alueen 1 eräillä alueilla. Lääninhallitus katsoo, että tulevassa YVA-menettelyssä on selvitettävä vaihtoehtoiset

menetelmät ja reitit Karsbergetin ja tulevien luonnonsuojelualueiden alueilla, vaihtoehtoiset menetelmät koko johtokäytävän raivaamiseen, lajisuojeluselvitykset, luontoarvojen menetysten kompensatio, kumulatiiviset vaikutukset, vaikutukset rakentamisolosuorissa sekä turvallisuustoimenpiteet ja johtokorkeudet alueilla, joilla linnut ovat vaarassa törmätä voimajohtoihin.

Porotalous – Lääninhallitus toimittaa tiedot siitä, mitä yleisiä tietoja YVA-selostuksessa on kuvattava koskien porotaloutta ja toteaa lisäksi, että hankkeen toteuttajan ja saamelaiskylän välinen sopimus ei poista hankkeen toteuttajan velvollisuutta kuvata porotaloudelle aiheutuvia seurauksia. Erityisesti viitataan kumulatiivisten vaikutusten kuvaamisen tärkeyteen.

Kulttuuriympäristö – Lääninhallitus katsoo, että kulttuuriympäristönäkökulmasta voimajohto on suositeltavaa sijoittaa nykyisen sähkönsiirtoverkon yhteyteen. Lääninhallitus tiedottaa, että tarvitaan lisää arkeologisia toimenpiteitä, jotta voidaan tehdä asiaankuuluvia arvioita vaikutuksista muinaismuisto- ja kulttuuriympäristöön.

Maatalousmaa – Lääninhallitus katsoo, että aluetta ympäröivän maatalousmaan arvioiminen pääasiassa arvoltaan vähäiseksi on virheellinen. Lääninhallitus katsoo yleisesti, että maatalousmaan yläpuolella kulkevia ilmajohtoja tulee välttää.

Ympäristönsuojelu – Lääninhallitus katsoo, että tulevassa YVA-menettelyssä on selvitettävä tiedot tiedossa olevista saastuneista maa-alueista ja niiden käsittelystä, kuinka Svenska kraftnät tulee toimimaan, jos saastuneita alueita ilmenee, tiedot massataseesta ja kuinka maa-aineksia ja mahdollisia ylijääviä maamassoja on tarkoitettu käsitellä.

Muuta – Lääninhallitus tiedottaa, että Svenska kraftnätin ja Vattenfall Vind AB:n välillä edellytetään neuvotteluja koskien suunniteltua käytävää Storlandetin tuulivoimapuiston läpi.

Svenska kraftnätin vastaus:

Natura 2000 – Svenska kraftnät tulee Natura 2000 -lupahakemusta koskevassa YVA-selostuksessa selvittämään nykytilanteen, johdon suorat ja epäsuorat vaikutukset, vaikutukset luonnonsuojelutavoitteisiin, vaihtoehtoiset ratkaisut, kumulatiiviset vaikutukset, toimenpiteet, joilla vähennetään tai korjataan haitallisia vaikutuksia ja mietinnön koskien ekologista kompensatiota. Natura 2000 -lupaa haetaan aina sellaista vaadittaessa.

Muu luonnonsuojelu – Svenska kraftnät on selvittänyt vaihtoehtoisia reittejä ja toteutustapoja, joilla vältetään tai minimoidaan vaikutukset arvokkaisiin luontoalueisiin. Näitä ovat seuraavat: Karsbergetin luonnonpuisto, suunnitellut Stor-Pällarin ja Kanibäckenin luonnonsuojelualueet, Ol-Larsberget osa-alueella 3 sekä

kolme aluetta osa-alueella 4. Svenska kraftnät on myös arvioinut lääninhallituksen ehdottamaa vaihtoehtoa osa-alueella 1. Nämä selvitykset on kuvattu toimilupahakemukseen sisältyvässä YVA-selostuksessa.

Porotalous – Svenska kraftnät selvittää kyseessä olevia tietoja tulevassa YVA:ssa. Svenska kraftnät on keskustellut ja aikoo jatkaa vuoropuhelua asianomaisten saamelaiskylien kanssa. Katso selostus Svenska kraftnätin porotaloutta koskevista vastauksista kappaleessa 4.2.

Kulttuuriympäristö – Svenska kraftnät pyrkii mahdollisimman pitkälti toteuttamaan voimajohdon nykyisten sähkönsiirtolinjojen kanssa rinnakkain. Svenska kraftnät on toteuttanut kuulemisten rinnalla arkeologisia tutkimuksia täydentääkseen tietopohjaa sekä jättänyt ilmoituksen Ruotsin kulttuuriympäristölain mukaisista neuvotteluista Norrbottenin läänin lääninhallituksen kanssa. Täydentäviä selvityksiä tehdään sen jälkeen tarpeen mukaan, samoin kuin arkeologisia tutkimuksia lääninhallituksen kulttuuriolosuhteiden kanssa käytävän vuoropuhelun perusteella. Arkeologisten töiden jatkolupahakemus tehdään yleisten rutiinien pohjalta.

Maatalousmaa – Kyseisestä reitistä vain hyvin pieni alue koskee maatalousmaata, jonka vuoksi suunnitellun johtoreitin vaikutukset maataloudelle arvioidaan vähäisiksi. Svenska kraftnät ottaa huomioon lääninhallituksen näkökulman maatalousmaan arvosta ja täsmentää sitä tulevassa YVA:ssa. Svenska kraftnätin yksityiskohtaisen suunnittelun tavoite on pyrkiä pylväiden sijoittelussa mahdollisimman rajoitettuun vaikutukseen kyseiseen maatalousmaahan. Svenska kraftnät aikoo toteuttaa vuoropuhelun asianosaisten kiinteistönomistajien ja mahdollisten maanvuokraajien kanssa.

Ympäristönsuojelu – Jos tunnettuja saastuneita maa-alueita käsitellään, ne ja niiden käsittely kuvataan tulevassa YVA-selostuksessa. Svenska kraftnät tulee myös selvittämään, kuinka urakoitsija aikoo toimia mahdollisen rakentamisvaiheessa ilmenevän tuntemattoman saastuneen alueen osalta. Svenska kraftnät ei voi tässä vaiheessa selostaa massataseita ja mahdollisten ylijäämämassojen käsittelymenetelmiä, koska geoteknisiä tutkimuksia ei toteuteta ennen toimiluvan myöntämistä. Periaatteessa Svenska kraftnät pyrkii massataseeseen.

Muuta – Svenska kraftnät tulee käymään vuoropuhelua Vattenfall Vind AB:n kanssa koskien suunnitellun tuulivoimapuiston läpi kulkevaa käytävää.

Nro 88 Haaparannan kunta katsoo, että on tärkeä kuvata tarkemmin, kuinka rakentamistyö vaikuttaa luontoon sekä lähialueen asukkaisiin Ruotsin puolella. Eri tekijät, kuten vaikutukset luonnon-, asumis- ja kulttuuriympäristöön sekä ulkoilu- ja virkistystoimintaan, on huomioitava suunnitteluvaiheessa.

Kunta katsoo, että tarvitaan tarkempi kuvaus siitä, kuinka rakennustyöt vaikuttavat vesialueisiin, erityisesti Tornionjokeen.

Kunta on kiinnostunut osallistumaan jatkossa ympäristövaikutusten arviointiin.

Svenska kraftnätin vastaus: Svenska kraftnät on kirjannut mielipiteet ja ottaa ne huomioon jatkoprosessissa.

Svenska kraftnät tulee selvittämään rakennusvaiheen vaikutukset kyseisiin intresseihin. Tulevassa YVA-selostuksessa kuvataan myös tarkemmin, kuinka rakennustyöt vaikuttavat vesialueeseen.

Energimarknadsinspektionen lähettää toimilupahakemuksen lausunnolle ja kunnalla on silloin mahdollisuus ilmoittaa mielipiteensä asiasta.

Nro 112 Ylitornion kunta ei ilmoittanut lausuntoehdotusta koskevia mielipiteitä.

2.2 Maa- ja vesialueiden käytöstä annetun asetuksen mukaiset viranomaiset

Tässä osassa raportoidaan maa- ja vesialueiden käytöstä annetun asetuksen 2 §:n mukaan asianosaisilta viranomaisilta saadut lausunnot, joilla voi odottaa olevan Suomea koskevia vaikutuksia.

Nro 101 Säteilyturvallisuusviranomainen katsoo, että magneettikentätasot tulee selvittää asuinrakennusten ja muiden tilojen osalta, joissa oleskelee säännöllisesti lapsia. Magneettikenttä on selvitettävä 400 kV:n johtoväylän osalta noin 200 metrin etäisyydeltä. Ympäristökaaren säännökset on otettava huomioon, kun arvioidaan eri vaihtoehtoja ja mahdollista tarvetta altistumista rajoittaville toimille.

Svenska kraftnätin vastaus: Svenska kraftnät on kirjannut mielipiteet ja ottaa ne huomioon jatkoprosessissa.

Svenska kraftnätin lähtökohtana on aina ennalta varautumisen periaate. Jatkoselvityksessä Svenska kraftnät laskee magneettikentätasot asuintalojen, esikoulujen ja koulujen läheisyydessä, jotta noudatetaan viranomaisten magneettikentille altistumista koskevia ohjeita ja suuntaviivoja. YVA-selostuksessa selvitetään nämä laskelmat siinä laajuudessa kuin magneettikentän lasketaan ylittävän 0,4 mikrotieslaa. Havaittaessa kohonneita arvoja Svenska kraftnät aikoo toteuttaa ja käyttää varotoimenpiteitä.

2.3 Intressitahot ja muut toimijat

Tässä osassa selostetaan intressitahojen ja muiden toimijoiden, kuten elinkeinonharjoittajien, lausunnot. Tässä viitataan vain Suomen kannalta merkittäväksi arvioituihin lausuntoihin.

Nro 89 Vitsaniemen jakokunnan osakaskunta kehittää Tornionjoen Vuennonkosken kalakantaa. Suosituin kalastuspaikka on lähellä Mustakalliota, joka on aivan voimalinjan eteläisimmän reitin alapuolella. Jakokunta katsoo, että uusi voimajohto tulee reitittää mahdollisimman suuressa määrin nykyisen siirtoverkkojohdon vierestä Tornionjoen ylityskohdassa, jotta vaikutukset kalastukseen voidaan minimoida.

Jakokunta katsoo, että matkailu on jatkuvasti kasvava elinkeino. Vierailijat haluavat kokea rauhaa, jota syrjäinen sijainti voi tarjota. Jakokunta kehottaa Svenska kraftnätiä ottamaan huomioon matkailuelinkeinonharjoittajien mielipiteet.

Svenska kraftnätiin vastaus: Svenska kraftnät on kirjannut mielipiteet ja ottaa ne huomioon jatkoprosessissa.

Svenska kraftnätiin vastaus koskien rinnakkain sijoittamista esitetään kootusti luvussa 4.1.

2.4 Asianosaiset kiinteistönomistajat ja yleisö

Tässä osassa selostetaan asianosaisten kiinteistönomistajien ja yleisön antamat lausunnot. Tässä viitataan vain Suomen kannalta merkittäväksi arvioituihin lausuntoihin.

2.4.1 Vuoropuhelu ennen kuulemisia

Projektia koskeva tiedote sekä suunnitellut luonto- ja kulttuuriarvoinventointitiedot lähetettiin asianosaisille kiinteistönomistajille touko-kesäkuussa 2019 sekä tammikuussa 2020, ja niistä toimitettiin lukuisia mielipiteitä. Esitetyt mielipiteet on otettu huomioon ja sisällytetty mukaan osakäytävien jatkoselvitystyöhön.

2.4.2 Osa-alue 5

Nro 75 ja nro 77 C.G. Heikinpieti ja Eero Heikinpieti toivovat, että voimajohdon reitti kulkisi nykyisen siirtoverkkojohdon vierestä. Kiinteistönomistajat ilmoittavat, että kiinteistöllä on soraharju, jonka yli voimajohto kulkee ja vetoavat, että Svenska kraftnät säilyttää soraharjun, sillä se on ainoa alueella jäljellä oleva, ja lisäävät, että nykyinen siirtoverkkojohto on jo aiheuttanut rumia jälkiä harjumuodostelmaan. Voidakseen hyväksyä johdon kiinteistönomistajat toivovat tietoja siitä, kuinka voimajohto rakennetaan sekä mihin varotoimiin ryhdytään herkan luonnon suojelemiseksi.

Kiinteistönomistajat ovat Vitsaniemen jakokunnan osakaskunnan osakkaita, joka pyrkii parantamaan Tornionjoen Vuennonkosken kalataloutta. Suosituin kalastuspaikka on lähellä Mustakalliota, joka on suoraan itäisen osa-alueen 5 alapuolella.

Kiinteistönomistajat ehdottavat johtolinjan sijoittamista nykyisen siirtoverkkolinjan viereen.

Svenska kraftnätin vastaus: Svenska kraftnätin vastaus koskien rinnakkain sijoittamista esitetään kootusti luvussa 4.1.

Svenska kraftnät aikoo ottaa huomioon soraharjun ylityspaikan mahdollisimman suuressa määrin.

Svenska kraftnät vastaa nro 89 Vitsaniemen jakokunnan osakaskunnan lausuntoon koskien kalastamista Vuennonkoskella luvussa 2.3.

3 Espoon sopimuksen mukaiset kuulemiset

Tässä luvussa selostetaan Suomen viranomaisilta, yrityksiltä ja yksityishenkilöiltä Espoon sopimuksen mukaisten kuulemisten pohjalta saadut lausunnot. Näistä kuulemisista on lisätietoja luvussa 1. Svenska kraftnät lähetti lyhennetyn version neuvotteluasiakirjasta sekä suomeksi käännetyn version Naturvårdsverketille, joka toimitti asiakirjan 30. maaliskuuta 2020 Suomen ympäristöministeriölle. Ruotsin ympäristöministeriö on lähettänyt neuvotteluasiakirjan edelleen lausunnon Suomen viranomaisille ja asianosaisille kiinteistönomistajille. Espoon sopimuksen mukaiseen kuulemiseen liittyen on saapunut 13 lausuntoa.

Nro 113 Ympäristöministeriö esittää yhteenvedon Suomen viranomaistahojen, yritysten ja yksityishenkilöiden antamista lausunnoista:

Puolustusvoimat, Ilmatieteen laitos, Luonnonvarakeskus (Luke) ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ilmoittivat, ettei niillä ole huomautettavaa.

Lapin ELY-keskus – Ehdottaa, että Suomi on mukana yhteistyössä Ruotsin puolen Messaure-Keminmaan johtolinjan ja Tornionjoen ylityspaikan ympäristövaikutusten arvioinnissa. Lapin ELY-keskus toteaa, että siirtoverkkolinjaa koskevat ratkaisut ovat läheisesti yhteydessä Suomen puolella tapahtuvaan YVA-menettelyyn, ja projektilla on siksi merkittäviä rajat ylittäviä vaikutuksia.

Lapin aluehallintovirasto – Katsoo, ettei Suomen ole tarvetta osallistua Ruotsin YVA-menettelyyn arvioitaessa Suomelle mahdollisesti aiheutuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia, koska Suomen puoleinen osa projektista käsitellään erillisenä Fingrid Oyj:n YVA-menettelyinä.

Lapin liitto – Toteaa, että Suomen tulee osallistua YVA-menettelyyn koskien Messaure-Keminmaan välistä johtoaluetta siltä osin kuin se ylittää Tornionjoen. YVA-menettelyssä tulee selvittää rajanylitykselle sijainti ja vaihtoehto, joka ei aiheuta haitallisia vaikutuksia alueen luontoarvoille, maanomistukselle tai asutukselle.

Museovirasto – Katsoo, että Suomen tulee ottaa kantaa asiaan. Vaikka projekti ylittää valtakunnan rajan, sillä on fyysisiä ja maisemallisia seurauksia paikallisesti ja maakuntatasolla. Museovirasto ehdottaa siksi, että asiaa koskevat huomautukset toimitaan alueelliselle vastuumuseolle, Tornionlaakson museolle.

Paliskuntain yhdistys – Ilmoittaa, että Tornionjoen ylityskohta sijaitsee Lohijärven paliskunnan alueella ja esittää tarkemmin paliskunnan näkökulman. Paliskuntain yhdistys katsoo, että muutokset ympäristössä vaikuttavat aina poronhoidon

toteutusmahdollisuuksiin, ja projektista poroille ja poronhoidolle aiheutuvat vaikutukset tulee arvioida. Ruotsin puolen johtolinja aiheuttaa todennäköisesti merkittäviä haittoja alueen poronhoidolle, koska voimalinjan reitti kulkee neuvotteluasiakirjan mukaan saamelaiskyläiden keskeisten laidun- ja toiminta-alueiden sekä vaellusreittien läpi. Selvitykset edellyttävät kuulemisia ja vuoropuhelua vaikutusalueen paliskunnan kanssa. Projektilla on myös kumulatiivisia vaikutuksia yhdessä nykyisten voimajohtojen kanssa. Paliskuntain yhdistys katsoo, että paliskunnan on syytä osallistua projektin jatkovaiheisiin soveltuvin osin, ja että paliskunnan suunnittelua ja toteutusta koskevat näkemykset on otettava huomioon.

Projektilla on todennäköisesti myös merkittäviä vaikutuksia alueen luonnonympäristöön ja ihmisten elinolosuhteisiin. Paliskuntain yhdistys katsoo, että Suomen tulee osallistua YVA-menettelyyn, koska projektilla voi olla merkittäviä seurauksia myös Suomen puolella.

Säteilyturvakeskus (STUK) – Katsoo, että Ruotsin puolella sijaitseva ja Tornionjoen ylityskohdan ylittävä johtolinja ei muodosta merkittävää magneettikenttää Suomen säteilyturvakeskuksen näkökulmasta. STUK katsoo, että Suomen ei tarvitse osallistua Ruotsin puolen magneettikenttiä koskevaan YVA-menettelyyn, vaan katsoo, että se on Ruotsin viranomaisten tehtävä.

Tornionlaakson museo – Katsoo, että projekti aiheuttaa Tornionjoen ylityskohdan alueella maisemaa ja kulttuuriympäristöä haittaavia vaikutuksia, jotka kohdistuvat kansallisesti arvokkaaseen maakunta-alueeseen ja valtakunnallisesti arvokkaaseen Tornionlaakson rakennettuun kulttuuriympäristöön. Aivan uusi käytävä aiheuttaa isompia haitallisia vaikutuksia maisemalle ja kulttuuriympäristölle kuin voimajohdon sijoittaminen rinnan samaan käytävään nykyisen johtolinjan kanssa. Tornionlaakson museo katsoo, että uusi voimajohto on rakennettava nykyisen johdon yhteyteen, jotta yhtenäinen maisematila säilyy ja Tornionjokeen kohdistuvat haitalliset vaikutukset jäävät pieniksi.

Yksityishenkilöt (kaksi henkilöä) – Katsovat, että Suomen tulee osallistua Ruotsin puolella tapahtuvaan YVA-menettelyyn. He katsovat, että on löydettävä uusi Tornionjoen ylityspaikka, eikä ylityspaikkaa saa missään tapauksessa rakentaa heidän kiinteistönsä alueelle.

Fingrid Oyj (Fingrid) – Fingrid ja Svenska kraftnät ovat tiiviissä yhteistyössä projektissa ja käyvät vuoropuhelua ja toimivat yhteistyössä rajanylityspaikan määrittämistä, teknisiä tietoja sekä rajat ylittävien vaikutusten arviointia koskien.

Svenska kraftnätsin vastaus: Svenska kraftnät on kirjannut mielipiteet ja ottaa ne huomioon jatkoprosessissa. Kun Energimarknadsinspektionenin toimittaa toimilupahakemuksen lausuntokierrokselle, Naturvårdsverket varaa suomalaisille

neuvotteluosapuolille mahdollisuuden antaa lausuntonsa YVA-selostuksesta Espoon sopimuksen mukaisten kuulemisten seuraavassa vaiheessa.

Museovirasto – Tornionlaakson museo on jättänyt Espoon sopimuksen mukaisen lausunnon, katso Svenska kraftnätin vastine jäljempänä.

Lapin liitto, Tornionlaakson museo ja yksityishenkilöt – Svenska kraftnät on yhdessä Fingridin kanssa selvittänyt useita mahdollisia rajanylityskohtia ja todennut, että Risuddenin alueen ylityskohta aiheuttaa vähiten kielteisiä vaikutuksia. Tornionjoen ylityskohta on valittu Svenska kraftnätin ja Fingridin yhteistyönä. Arvioinnissa ratkaisevaa oli soveltuvuus Ruotsin ja Suomen näkökulmasta. Valittu ylityspaikka on soveltuvin teknisestä lähtökohdasta ja saavutettavuudesta katsottuna ottaen huomioon sekä rakennetut alueet että molempien maiden luonnonsuojelutavoitteet. Valittu ylityskohta merkitsee sitä, että läheisten intressien, kuten maankäytön ja maisemakuvan, loukkaamista vähennetään keskittämällä nykyinen voimajohto ja suunniteltu voimajohto samaan käytävään, jolloin ei tarvita uutta infrastruktuuria aiemmin rakentamattomalle alueelle.

Svenska kraftnät vastaa kootusti rinnakkaista johtokäytävää ja johtokäytävää vastustaviin lausuntoihin luvussa 4.1.

Paliskuntain yhdistys – Svenska kraftnät käy vuoropuhelua Ruotsin saamelaiskylien kanssa. Fingrid vastaa vuoropuhelusta Suomen paliskuntain yhdistyksen kanssa.

4 Ehdotusta koskevat yleiset huomautukset

Tässä luvussa selvitetään yleisiä ja usein esitettyjä näkemyksiä ja kysymyksiä. Tässä viitataan vain Suomen kannalta merkittäväksi määriteltyihin kysymyksiin.

4.1 Sijainti ja tekninen toteutus

Voimajohtojen sijoittaminen rinnakkain

Yksi kunta (nro 97, nro 118, nro 174, nro 183 ja nro 194 Jällivaaran kunta), yksi viranomainen, (nro 116 ja nro 192 Puolustusvoimat), kaksi saamelaiskylää (nro 123 ja nro 173 Ängesån saamelaiskylä sekä nro 177 ja nro 178 Jällivaaran metsäsaamelaiskylä), kaksi yhteistyötahoa (nro 122 BirdLife Sverige ja NOF (Norrbottens ornitologiska förening), nro 170 BirdLife Sverige ja nro 195 NOF), yksi osakaskunta (nro 89 Vitsaniemen jakokunnan osakaskunta), yksi Espoon sopimuksen neuvotteluasiakirjan mukainen lausunto (nro 113 ympäristöministeriö, katso Tornionlaakson museon lausunto) ja kaksi kiinteistönomistajaa (nro 75 ja nro 77 C.G. Heikinpieti ja Eero Heikinpieti sekä nro 58 ja nro 82 Sverker Forsén) ovat esittäneet toivomuksen, että uusi voimajohto toteutetaan nykyisen voimajohtoon kanssa rinnakkain.

Vastustaa voimajohtoreittiä

Yksi kunta (nro 91 Jokimukan kunta), yksi kiinteistönomistaja (nro 104 Bengt Hietaniemi) ja kaksi suomalaista yksityishenkilöä (nro 113 ympäristöministeriö (yksityiset tahot)) toivovat, että johtoväylä reititetään toista reittiä pitkin kuin nyt neuvotteluasiakirjan selvityksessä on esitetty.

Svenska kraftnätin vastaus:

Voimajohtojen sijoittaminen rinnakkain

Svenska kraftnät pyrkii mahdollisimman suurena määränä sijoittamaan uuden johtoväylän rinnakkain nykyisen johdon kanssa, sillä siten vastustajien etujen loukkaukset jäävät vähäisemmiksi. Kun johto suunnitellaan pääosin rinnan nykyisten maanpäällisten johtojen kanssa, arvioidaan vaikutusten muun muassa luontoarvojen, poronhoidon, maisemakuvan ja kokonaispuolustuksen kannalta olevan pienempiä kuin silloin, jos uusi johtoalue muodostettaisiin aiemmin käyttämättömälle alueelle. Eräillä lyhyemmällä osuuksilla arvioidaan, ettei rinnakkainen reitti ole mahdollinen johtuen muun muassa erityisesti suojeltujen lajien esiintymisestä alueella.

Vastustaa voimajohtoreittiä

Johtohankkeen taustalla on tarve parantaa markkinoiden integraatiota ja tasoittaa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välisiä sähkön hintaeroja, parantaa Suomen

sähköhuoltovarmuutta sekä mahdollisuus vähentää fossiilisista lähteistä tuotettavan sähkön aiheuttamia ilmastovaikutuksia. Lisätietoa suunnitellun voimajohdon tarpeesta on luettavissa toimilupahakemukseen sisältyvässä YVA-selostuksessa.

Osakäytäviä valittaessa on punnittava useita tekijöitä, esimerkiksi teknisiä ja taloudellisia näkökulmia, käyttövarmuutta, luonto- ja kulttuuriympäristöä, yhteiskunnallisia etuja sekä rakennelman vaikutuksia ihmisten terveydelle. Suurissa infrastruktuuriprojekteissa ei ole täysin mahdollista välttää vaikuttamista joihinkin arvoihin, mutta Svenska kraftnät pyrkii minimoimaan vaikutukset mahdollisimman hyvin. Osakäytäviä valittaessa on punnittu erilaisia arvoja rinnakkain ja valittu vaihtoehto, jonka yhteisvaikutukset ovat pienimmät. Tämä tarkoittaa, etteivät esimerkiksi vaikutukset asumisympäristöön ole pelkästään ratkaisseet käytävän valintaa.

4.2 Vaikutukset porotaloudelle

Useat asianosaiset saamelaiskylät (katso luku 2.4 ja 4.5), kaksi viranomaista (nro 100 ja nro 191 Norbottenin lääninhallitus sekä nro 98 ja nro 190 Saamelaiskäräjät) ja yksi Espoon sopimuksen mukainen osapuoli (nro 113 ympäristöministeriö, katso Paliskuntain yhdistyksen lausunto) ovat ilmaisseet huolensa siitä, mitä vaikutuksia porotaloudelle aiheutuu rakennus- ja käyttövaiheissa. Huoli koskee muun muassa ihmisten läsnäoloa vasomisen aikana, voimajohdon aiheuttamia ääni- ja valovaikutuksia, voimajohdon vaikutusta porojen luontaiseen käyttäytymiseen sekä kumulatiivisia vaikutuksia.

Sekä Norbottenin lääninhallitus että Saamelaiskäräjät ovat jättäneet ilmoituksen ja huomautuksia koskien porotaloutta koskevia tietoja, joita ne haluavat selvitettäväksi tulevassa YVA-menettelyssä.

Svenska kraftnätin vastaus: Svenska kraftnät aikoo arvioida ja selvittää Saamelaiskäräjien avustuksella, kuinka saamelaisten maankäyttö voidaan integroida YVA-menettelyssä. Svenska kraftnät aikoo myös antaa lääninhallituksen toivomat tiedot.

Svenska kraftnät aikoo projektin kaikissa vaiheissa aina käyttöönottoon saakka olla myös jatkuvassa vuoropuhelussa asianosaisten saamelaiskyläiden kanssa heidän toiveitaan koskien, jotta heidän elinkeinolleen ja poroille aiheutuvat vaikutukset jäävät mahdollisimman pieniksi.

4.3 Vaikutukset kulttuuriympäristöön ja virkistyskäyttöön

Yksi kunta (nro 88 Haaparannan kunta), yksi viranomais (nro 98 Saamelaiskäräjät), yksi kiinteistönomistaja (nro 129 Ann-Helen Johansson ja Lars

Vennberg), yksi Espoon sopimuksen mukainen lausunnonantaja (nro 113 ympäristöministeriö, katso Tornionlaakson museon lausunto) ovat ilmaisseet huolensa siitä, että voimajohto vaikuttaa haitallisesti kulttuuriympäristöön.

Haaparannan kunta on lisäksi ilmoittanut, että ulkoilumahdollisuudet tulee ottaa huomioon johtolinjan suunnittelua jatkettaessa. Kaksi kiinteistönomistajaa (nro 61 Tors Svallfors sekä nro 129 Ann-Helen Johansson ja Lars Vennberg) huomauttaa, että heidän kiinteistöjensä alueella on virkistysmahdollisuuksia.

Svenska kraftnätnin vastaus: Svenska kraftnät on toteuttanut arkeologisia tutkimuksia voidakseen täydentää tietopohjaa sekä toteuttanut Ruotsin kulttuuriympäristöstä annetun lain mukaisen kuulemisen Norbottenin läänin lääninhallituksen kanssa vuonna 2020. Svenska kraftnät tulee käsittelemään kulttuuriympäristöä ja virkistyskäyttöä erillisinä ympäristönäkökohtina tulevassa YVA-selostuksessa, jossa arvioidaan johtolinjan seurauksia.

Johtolinjan vaikutukset saamelaiden kulttuuriarvoihin tullaan tarkistamaan kunkin saamelaiskylän kanssa.

Suunnitellun johtolinjan ei arvioida vaikeuttavan ulkoilua tai mahdollisuuksia virkistyskäyttöön projektialueella.

4.4 Vaikutukset turismille

Yksi osakaskunta (nro 89 Vitsaniemen jakokunnan osakaskunta) ja neljä kiinteistönomistajaa (nro 61 Tors Svallfors, nro 75 ja nro 77 C.G. Heikinpieti ja Eero Heikinpieti, nro 102 Gunhild Stensmyr ja nro 129 Ann-Helen Johansson ja Lars Vennberg) ovat ilmaisseet huolensa voimajohtoon mahdollisista haitoista matkailulle.

Svenska kraftnätnin vastaus: Svenska kraftnät arvioi neuvotteluasiakirjassa, että paikallisarvoja sisältävät matkailukohteet, kuten Tornionjoen ja Kalixjoen alue, ovat arvokkaita visuaalisten kokemusten ja kalastuksen kannalta. Turismiin kohdistuvia vaikutuksia selvitetään edelleen tulevissa YVA-selostuksissa.

Tornionjoen varrella on kalastusturismia, ja suunnitellun johtolinjan sijoittaminen rinnakkain nykyisen johtolinjan kanssa vähentää sen vaikutuksia kalastusturismiin.

4.5 Ympäristövaikutusten arvioinnin kehittäminen saapuneiden huomautusten pohjalta

Tässä luvussa selvitetään kaikki huomautukset, joiden johdosta on tehty muutoksia tai lisäyksiä ympäristövaikutusten arviointiin.

4.5.1 Muutokset YVA-selostuksen sisällössä ja toteutuksessa

Toimilupahakemukseen sisältyvän YVA-selostuksen sisältöä täydennettiin käytyjen kuulemisten jälkeen seuraavilla lisäyksillä tai täsmennyksillä:

- > Kuvaus nykyisen johtoväylän purkutöistä ja pylväiden rakentamisesta Karsbergetin ja Stor-Pållarin luonnonsuojelualueiden läpi.
- > Arviot voimajohdon ympäristövaikutuksista mahdollisesti saastuneilla maa-alueilla.
- > Arviot voimajohdon valtioiden rajat ylittävistä vaikutuksista.
- > Arviot voimajohdon ympäristövaikutuksista linnustolle.
- > Arviot voimajohdon vaikutuksista maataloudelle.

4.5.2 YVA:n rajaukset

Svenska kraftnät on päättänyt rajata tulevan YVA-menettelyn ajan, maantieteellisen alueen ja asian mukaan.

Ajallisesti YVA rajataan kuvaamaan nykytilannetta sekä projektin vaikutuksia ja seurauksia rakentamis- ja käyttövaiheiden aikana.

Svenska kraftnät selvittää ja arvioi kohteita ja intressejä koskevat seuraukset suunnitellun johtokäytävän alueella ja sen välittömässä läheisyydessä, joihin suunniteltu voimajohto vaikuttaa sekä rakentamis- että käyttövaiheiden aikana. Svenska kraftnät arvioi myös seuraukset intresseille, joihin ei kohdistu suoraa vaikutusta, mutta joihin voi kohdistua epäsuoria vaikutuksia, kuten maisemakuvan, vaikutusalueen jne. osalta. Mahdollisimman suuressa laajuudessa kuvataan myös suunnitellun voimajohdon yhteisvaikutukset, joita aiheutuu yhdessä niin Svenska kraftnätin kuin muiden alueen toiminnanharjoittajien projektien kanssa.

YVA-menettelyä rajoitetaan ympäristönäkökohtia koskeviin asioihin sekä asiaan/asioihin, johon/joihin YVA-asiakirjojen mukainen lupa vaikuttaa.